

Susqueda, terror gironí

Text > MIRACLE SALA

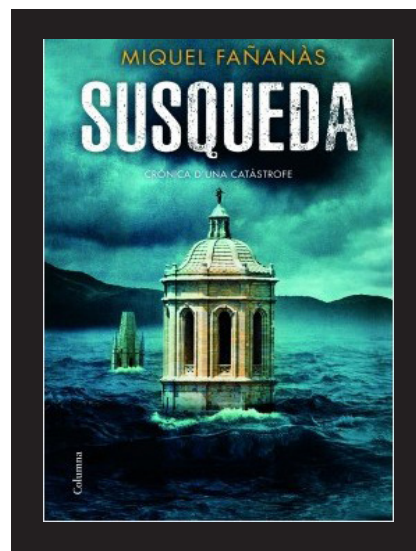
El pantà de Susqueda impressiona. Per l'entorn feréstec, pel coll estret on s'enclava la presa, d'alçària vertiginosa, per la carretera que hi porta, solitària i minsa, plena de revolts i esllavissades, i darremament pel misteri dels dos joves assassinats l'agost del 2017. Tècnicament, ja des que fou cobert d'aigua, el pantà de Susqueda ha alimentat hipòtesis científiques i rumorologia. Miquel Fañanàs aprofita aquest material per imaginar el trencament de la presa, que inunda la vall del Ter fins a Girona i l'embocadura del riu l'any del seu cinquantè aniversari.

Som a l'octubre del 2018. Al mur de la presa es produeix una esquerda que sembla insignificant, provocada per un moviment sísmic de magnitud 5,1 (un grau que, segons l'autor, no derroca edificis però causa esclatxes, just per aconseguir el suspens). Aquest és el desencadenant del desastre, a partir del qual assistim a múltiples escenaris i reaccions, tant de l'esfera pública com privada. El ritme de la prosa de Fañanàs és trepidant, i ens costa deixar un capítol a mitges, perquè sentim en la pròpia pell la urgència de les decisions, en alguns casos encaminades més a evitar el pànic que a prevenir la catàstrofe. Triar una opció o una altra davant la imminència de l'esfondrament marcarà la continuïtat de la vida o el seu final. Les actituds de les autoritats i les

persones afectades recorden cròniques d'altres episodis desgraciats en què es conviu amb l'amenaça i el perill creixents (*Els darrers dies de Pompeia, Titanic...*).

Per a la seva novel·la, Fañanàs repesca, primer de tot, el relat *Susqueda* (finalista del premi Casero del 1981 i publicat el 1983), en el títol, en algunes trames i en la seqüència cronològica de la tragèdia. Fins i tot esmenta, en un joc metaliterari, la transmissió radiofònica que se'n va fer, imitant *La guerra dels mons*, d'Orson Welles, i l'alarmisme que en va derivar. També recorre a un personatge habitual a les seves obres, el periodista Oriol Rovira, bloguer i analista escèptic a través del qual es propicia el tractament crític de temes actuals, com la política, l'especulació, el rigor informatiu, etc. Així mateix, l'obra ens regala referències a personatges gironins ben reals, com algun llibreter o futbolista.

Fañanàs s'ha informat bé de les condicions tècniques de la presa i les conseqüències d'un sisme hipotètic. El seu relat és, doncs, versemblant: estudis científics revelen que, en cas que el pantà, bo i ple, patís un esfondrament, engoliria el curs del Ter i arribaria al primer graó de les escales de la catedral de Girona. Malgrat tot, no cal patir: la presa (tot i que va ser l'única que Franco no va inaugurar personalment

FAÑANÀS, Miquel.
Susqueda. Barcelona:
Columna, 2018. 304 p.

per les polèmiques sobre el risc de la seva ubicació) es manté ferma i segura. «Però jo la faré caure», etzibà l'autor als pèrits de la companyia elèctrica en la seva visita als intestins de la construcció.

Susqueda aconsegueix desvetllar la nostra por primigènica. Llegiu-la, que us farà perdre més d'una migdiada, i després aneu a la presa. Tic-tac, tic-tac... Ja no dormireu mai més tranquils.

L'home madur immadur es mira al mirall

Text > MIREIA LLEÓ

Francesc Ten (Calella, 1968) es mou entre la literatura, el teatre i la gestió cultural, des del vessant polític. El llibre *L'hmi* s'obre amb una citació del filòsof Josep M. Esquirol. Què hi ha darrere d'aquest títol? Hi ha un poeta que arriba a la cinquantena i s'atura per fer balanç i mirar-se al mirall. L'home madur immadur («L'hmi») pensa la vida viscuda i, amb paraules d'Esquirol, s'adona que allò que abastem i allò que s'escapa, el visible i l'invisible, el mateix i l'altre, formen part de l'existència. El llibre s'articula en

un poema llarg, més narratiu i èpic, que entra en diàleg amb un poema més líric, que neix de la proposta principal i, de manera fracturada, va emergint. Francesc Ten s'expressa amb aquesta doble clau. Un llarg poema en tercera persona i sense cap signe de puntuació, com el pensament que es va articulant, que comença presentant el personatge: «L'home madur immadur | ara puja ara baixa | de la vorera [...] i el matí la tristesa | del pensament el supera. | Saberut escriu al marge [...]» i, llavors, entra en escena la

primera persona, un desdoblament de la veu poètica: «Callaria si pogués explicar | clarament tota la infelicitat | d'avui. No puc. Ni callo ni la por | traspua prou per les teles i els fulls [...]». El llibre transita entre ressons filosòfics referents a la condició humana, com ara «Què diríem que és | més propi dels homes | i dones: memòria | o oblit?; amagar | o perdre; trobar? | comprendre, escriure?», i l'escriptura, l'amor, l'art. La cultura com a consol i bàlsam: «Intenta empitjorar de la millor | manera refugiat a la cultura |

Una vida de pel·lícula

Text > ESTER SEGUI

La força d'un destí, Premi Ramon Llull 2018, és una novel·la que gira al voltant de la vida de Ceferino Carrión (1928-1996), o Justo Ramón León Buenavida, o, com finalment se'l va conèixer, Jean Leon, amb una història absolutament apassionant que podria servir de base per a una pel·lícula al més pur estil *hollywoodià*.

Provinent d'una família republicana represaliada, Cefe s'adona que no vol anar a files i marxa de Barcelona per anar a França, on descobrirà un nou estil de vida, lluny de l'asfixiant Espanya franquista. Després de set intents fallits, aconsegueix arribar, el 1949, com a polissó, a Nova York. Troba aixopluc a casa de l'oncle Ramón i, més tard, a Los Angeles, al restaurant Villa Capri, guiat per Frank Sinatra. Servicial i discret, es farà amic íntim de James Dean, «la seva ànima bessona, a qui confiar el seu passat», i també del futur president dels Estats Units, Ronald Reagan. Un cop descartat el somni de ser actor, obrirà un restaurant exclusiu, La Scala. Hi veurem desfilars des de John Kennedy o Liz Taylor fins a Marilyn Monroe o Paul Newman.

Aquesta intensa vida social farà trontollar la personal, i el passat serà una llosa difícil de suportar. Una escena el defineix: a Puerto Rico confessa davant

una persona que feia més de trenta anys que no veia que «sempre he pensat en mi mateix abans que en ningú. I dubto que a aquestes altures de la meua vida pugui canviar gaire». Només el retorn al Penedès, on elaborarà un exclusiu vi de finca, i, en certa manera, l'acostament a la família d'origen permetran al protagonista retrobar-se amb el passat, tot i que aquesta solitud del triomfador ens faci pensar en el misteriós Jay Gatsby.

No es pot negar que la història real del protagonista es confon fàcilment amb la ficció per tot el que té d'aventura increïble. Per exemple, què hi ha de cert en l'última nit de Marilyn Monroe? És cert que Jean Leon porta *fettuccine* a Marilyn i la troba amb Robert Kennedy, mentre que a La Scala hi sopa el mafiós Sam Giancana?

Nascut a Besalú el 1971, llicenciat en filologia anglesa i en periodisme, Martí Gironell va publicar el 2007 *El pont dels jueus*, amb gran èxit de vendes. Després van venir *La venjança del bandoler* (2008), *L'arqueòleg* (2010) o *El primer heroi* (2014). La sisena novel·la de Gironell té la gran virtut de la naturalitat malgrat l'excepcionalitat de la vida recreada. L'autor té prou ofici perquè la novel·la mantingui el ritme i el to, tot i els constants *flashbacks*, que no la perjudiquen.

GIRONELL, Martí. *La força d'un destí*. Barcelona: Columna, 2018. 317 p.

Té una certa similitud a la novel·la picaresca, en el sentit de les aventures i vicissituds que el protagonista ha d'anar passant per assolir els seus objectius, que no són pocs. El lector és testimoni de l'evolució del protagonista, un personatge complex que, malgrat els seus orígens humils, acabarà tenint el màxim reconeixement.

cantates | molta premsa | massa cites [...]». Hi ha també un homenatge amagat a Walter Benjamin, lluny d'especulacions diverses i del silenci necessari. El llibre conclou amb un epíleg. L'home madur i l'home immadur, «Simbiosi dia a dia, hmi i jo...», la simbiosi entre totes les cares del prisma que configuren la personalitat, modelada pels anys viscuts. Els dos darrers fragments són d'una gran bellesa. L'hmi es fa paisatge: «A una paret de pedra seca un tamariu molt tort s'hi arpenja fort. Tots dos davant del mar».

Un llarg poema en tercera persona i sense cap signe de puntuació

TEN, Francesc. *L'hmi*. Girona: Llibres del Segle, 2018. 71 p.

